

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 74/2011-26

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí pléna 22. februára 2011 predbežne prerokoval sťažnosť Mgr. M. Š., B., zastúpeného advokátkou JUDr. L. J., Advokátska kancelária, P., vo veci namietanej neústavnosti a nezákonnosti volieb primátora mesta Bardejov konaných 27. novembra 2010, za účasti MUDr. B. H., B., a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Mgr. M. Š. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 7. decembra 2010 doručená faxom a následne 8. decembra 2010 osobne sťažnosť Mgr. M. Š. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta neústavnosť a nezákonnosť volieb primátora mesta Bardejov (ďalej len „primátor mesta“) konaných 27. novembra 2010 z dôvodu porušenia čl. 30 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a § 30 a § 31 a nasl. zákona Slovenskej

národnej rady č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí, v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o voľbách“).

2. Z obsahu sťažnosti a k nej pripojených príloh vyplýva, že sťažovateľ kandidoval vo voľbách konaných 27. novembra 2010 za primátora mesta spolu s ďalšími dvomi kandidátmi. Za primátora mesta bol zvolený MUDr. B. H., ktorý získal 6 031 hlasov. Sťažovateľ získal spolu 5 769 hlasov a posledný kandidát JUDr. A. V. 270 hlasov. Rozdiel dosiahnutých platných hlasov medzi sťažovateľom a zvoleným primátorom mesta, proti ktorému sťažnosť smeruje, predstavuje 262 hlasov. Sťažovateľ je osobou oprávnenou na podanie sťažnosti, keďže vo voľbách získal viac ako 10 % hlasov voličov (5769 hlasov z celkového počtu voličov 26366). Zápisnicu miestnej volebnej komisie o výsledku volieb v meste Bardejov do mestského zastupiteľstva a primátora mesta konaných 27. novembra 2010 podpísali bez výhrad všetci dvanásť členovia volebnej komisie.

3. Keďže sťažnosť sťažovateľa neobsahovala zákonom Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) predpísané náležitosti a neboli k nej pripojené žiadne dôkazy, vyzval ústavný súd listom sp. zn. Rvp 7569/2010 z 21. decembra 2010 sťažovateľa na doplnenie sťažnosti.

4. Právna zástupkyňa sťažovateľa v podaní doručenom ústavnému súdu 7. januára 2011 predložila k sťažnosti dôkazy, ktoré podľa názoru sťažovateľa dokumentujú porušenie zákonnosti a ústavnosti volieb primátora mesta, a to:

- a) zápisnice zo zasadnutí miestnej volebnej komisie uskutočnených 5. októbra 2010, 13. októbra 2010, 19. októbra 2010 a 26. novembra 2010,
- b) oznámenie Mesta Bardejov o počte obyvateľov,
- c) oznámenie výsledkov volieb do orgánov samosprávy a primátora mesta Bardejov,
- d) leták kandidáta na funkciu primátora MUDr. B. H. «Načasovaný úder od stúpencov „ZMENY“»,
- e) pero s označením kandidáta na funkciu primátora MUDr. B. H. s č. 1,

- f) čestné vyhlásenia občanov A. P., Mgr. M. J., Ľ. B., L. B., Z. H., M. H., L. P. a Š. D.,
- g) CD nosič s fotodokumentáciou, zvukovými záznamami a ich prepisom.

5. Podľa tvrdení sťažovateľa k porušeniu čl. 30 ústavy a § 30 a § 31 a nasl. zákona o voľbách došlo v dôsledku viacerých skutočností, za ktoré označil predovšetkým

- a) Nesplnenie zákonných podmienok na kandidatúru kandidáta JUDr. A. V. na primátora mesta. Uvedený kandidát sa uchádzal o funkciu primátora ako nezávislý kandidát, ktorý k svojej kandidatúre pripojil petíciu, ktorú miestna volebná komisia vyhodnotila ako neúplnú, keďže neobsahovala zákonné požiadavky ustanovené § 21 ods. 2 zákona o voľbách, a v dôsledku toho ho ako kandidáta nezaregistrovala. Sťažovateľ pripojil k sťažnosti ako dôkaz zápisnicu z prvého zasadnutia miestnej volebnej komisie konaného 5. októbra 2010. Proti rozhodnutiu miestnej volebnej komisie podal nezávislý kandidát JUDr. A. V. na Okresnom súde Bardejov (ďalej len „okresný súd“) návrh na vydanie rozhodnutia o zaregistrovaní kandidáta a následne sa volieb zúčastnil a získal celkovo 270 hlasov.
- b) Porušenie pravidiel vedenia volebnej kampane, ktoré spočívalo v distribuovaní letákov obsahujúcich prvky nekalej volebnej súťaže do schránok občanov mesta Bardejov počas volebného moratória. Sťažovateľ uviedol, že 25. novembra 2010 v dopoludňajších hodinách bol v rôznych častiach mesta Bardejov distribuovaný do poštových schránok občanov leták označený ako «Načasovaný úder od stúpencov „ZMENY“», ktorý obsahoval informácie v prospech kandidáta MUDr. B. H.. Sťažovateľ predložil ústavnému súdu ako dôkaz text uvedeného letáka, zápisnicu z piateho zasadnutia miestnej volebnej komisie a dve čestné vyhlásenia o doručení označených letákov.
- c) Používanie pera s označením mena a čísla protikandidáta MUDr. B. H. vo volebnej miestnosti mestskej časti P. Sťažovateľ uviedol, že vo volebnej miestnosti volebného okrsku č. 26 B.– P., ktorý je okrskom prevažne s

obyvateľmi rómskej národnosti, bol prostredníctvom pera s označením mena „MUDr. B. H. 1“ prezentovaný jeho protikandidát, čo u občanov s vysokým stupňom negramotnosti mohlo zásadným spôsobom ovplyvniť ich rozhodovanie vo voľbách. Sťažovateľ ako dôkaz uvedenej skutočnosti predložil pero, aké sa nachádzalo aj vo volebnej miestnosti, a čestné vyhlásenie Š. D., člena okrskovej volebnej komisie vo volebnom okrsku č. 26 P., ktorý pre uvedenú skutočnosť nepodpísal zápisnicu o výsledku volieb v uvedenom okrsku. Ako dôkaz k volebnej sťažnosti bolo pripojené čestné vyhlásenie ďalšieho člena okrskovej volebnej komisie o konflikte spojenom s používaním uvedeného pera a tiež prepis zvukového záznamu z konfliktu zachyteného aj na CD nosiči. Uvedené porušenie volebného zákona vyvoláva podľa sťažovateľa vzhľadom na číselný rozdiel v počte hlasov medzi úspešným kandidátom MUDr. B. H. a sťažovateľom, ktorý je 262 hlasov, pochybnosť o zákonnosti celého procesu volieb do orgánov samosprávy obcí a primátora mesta.

- d) Distribuovanie lístkov s menom kandidáta na primátora MUDr. B. H. v deň konania volieb v okrsku č. 26 B.– P. s prísľubom vecného plnenia po uskutočnení volieb. Podľa tvrdení sťažovateľa boli v uvedenej časti mesta kupované hlasy voličov, a to tým spôsobom, že do domácností rómskych obyvateľov boli inými občanmi uvedenej mestskej časti distribuované lístky s menom MUDr. B. H. s prísľubom potravinového protiplnenia, ak budú uvedeného kandidáta voliť. Ako dôkazy preukazujúce uvedené porušenia volebného zákona sťažovateľ predložil čestné vyhlásenie A. P., fotodokumentáciu so 16 fotografiami a výpoveď svedkyne (spolu s prepisom) na CD nosiči.

6. Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd na základe označených dôkazov vykonal prepočítanie všetkých odovzdaných obálok a preskúmal počet a platnosť odovzdaných hlasovacích lístkov vo voľbách na primátora mesta Bardejov v jednomandátovom volebnom obvode Mesta Bardejov a vo veci rozhodol týmto nálezom: *„Ústavný súd Slovenskej republiky vyhlasuje voľby primátora Mesta Bardejov konané dňa 27. novembra 2010*

za neplatné podľa § 63 ods. 1 písm. a) zákona č. 38/1993 Z. z. alebo alternatívne Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje výsledok volieb primátora mesta Bardejov konaných dňa 27. novembra 2010 podľa § 63 ods. 1 písm. b) zákona č. 38/1993 Z. z. “

7. V rámci prípravy konania o sťažnosti na jej predbežné prerokovanie sa k nej na výzvu ústavného súdu vyjadril odporca, ktorý vo svojom stanovisku doručenom ústavnému súdu 14. januára 2011 uviedol, že zápisnice okrskových volebných komisií a mestskej volebnej komisie sú právoplatné a záväzné pre každý štátny orgán. Podľa jeho názoru sú výsledky demokratických volieb do orgánu miestnej samosprávy a primátora mesta Bardejov zákonné a právoplatné. Sťažnosť sťažovateľa považuje za subjektívnu a k jednotlivým bodom uvádzaným v sťažnosti uviedol:

«k bodu a/ Rozhodnutie Okresného súdu som rešpektoval rovnako ako ďalší dvaja kandidáti na primátora a všetci sme sa zúčastnili volieb. Nikto nevzniesol ani na verejnosti protest. Pánu sťažovateľovi to vadí po zverejnení výsledku volieb. V tomto smere platí zásada, že rozhodnutie súdu je správne a záväzné voči všetkým osobám na území Slovenskej republiky, ktoré ho musia rešpektovať, vrátane Ústavného súdu Slovenskej republiky.

k bodu b/ V sťažnosti uvádzaný leták a distribuovaný pred volebným moratóriom, oneskorené doručenie mohlo byť nekalým zámerom, alebo provokáciou kohokoľvek s jediným cieľom, v prípade potreby ho „využiť“ tak, ako sa to stalo aj v tejto veci.

k bodu c/ Obsah tohto bodu sťažnosti je znevažujúci predovšetkým voči Rómom, rozhodne nemá nič spoločné so mnou a voľbami. Písacie perá s mojimi iniciálami boli rozdávané v predvolebnej kampani a jedno pero v miestnosti okrskovej volebnej komisie je buď nekalý zámer, alebo provokácia, alebo aj zneužitie prípadného zámeru osoby alebo viacerých osôb. Je zarážajúce konštatovanie v odseku 2: „člen komisie odmietol predmetnú zápisnicu podpísať a uviedol výhrady v tejto zápisnici zaznamenané“ v kontexte s prvým odsekom tohto bodu predmetnej sťažnosti. V demokratických voľbách jeden člen okrskovej komisie nepodpísal zápisnicu, pritom ďalší desiati a predseda okrskovej komisie zápisnicu podpísali. Sťažovateľ iste adresoval svoje objavné zistenia v tomto bode sťažnosti kompetentným a sám svojou aktivitou sa pričíní o nápravu aj využitím svojho vplyvu v politickej strane, v ktorej je členom.

Dovolím si poznamenať k zneniu tretieho odseku tohto bodu sťažnosti o intenzite porušenia volebného zákona, vzhľadom na číselný rozdiel v počte hlasov medzi úspešným kandidátom na primátora a sťažovateľom, ktoré svedčí o jeho neobjektivite.

k bodu d/ V plnom rozsahu sa dištancujem od podobných praktík. Možné provokácie, či vedomé ubližovanie kýmkoľvek považujem za neetické. Zápisnica z uvádzanej okrskovej komisie o výsledku volieb je platná. Protikandidát nemá vplyv na konanie polície tak, ako aj sťažovateľ.

k bodu e/ Je v kompetencii Ústavného súdu Slovenskej republiky o prepočítaní hlasov.»

8. Vyjadrenie odporcu bolo 17. januára 2011 zaslané sťažovateľovi, ktorý k nemu nepodal svoje vyjadrenie.

II.

9. Podľa čl. 129 ods. 2 ústavy ústavný súd rozhoduje o ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánu územnej samosprávy vrátane volieb primátora mesta.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Sťažnosť vo volebných veciach musí spĺňať všeobecné náležitosti podľa § 20 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde, ako aj osobitné náležitosti ustanovené v § 59 a § 60 zákona o ústavnom súde. Podľa § 60 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania popri všeobecných náležitostiach uvedených v § 20 musí obsahovať vyjadrenie sťažovateľa o tom, či napáda voľby na celom území Slovenskej republiky, alebo len v určitom volebnom obvode (kandidát môže napádať len zvolenie iného kandidáta vo svojom volebnom obvode), dôvody pre ktoré voľby napáda, s označením dôkazov, údaje a dôkazy o tom, že je oprávneným navrhovateľom a návrh na rozhodnutie vo veci.

10. Sťažovateľ namietal porušenie čl. 30 ústavy, podľa odseku 1 ktorého, občania majú právo zúčastňovať sa na správe verejných vecí priamo alebo slobodnou voľbou svojich zástupcov. Podľa odseku 4 uvedeného článku občania majú za rovnakých podmienok prístup k voleným a iným verejným funkciám. Sťažovateľ namietal aj porušenie § 30 a § 31 zákona o voľbách. Podľa § 30 ods. 2 zákona o voľbách kampaň sa začína 17 dní a končí sa 48 hodín pred začiatkom volieb. Vedenie kampane mimo určeného času je zakázané. Podľa § 30 ods. 11 zákona o voľbách v čase 48 hodín pred začatím volieb a počas volieb je zakázané v rozhlasovom a televíznom vysielaní, v hromadných informačných prostriedkoch, v budovách, kde sídlia okrskové volebné komisie, a v ich bezprostrednom okolí vysielat' alebo zverejňovať informácie o politických stranách a nezávislých kandidátoch v ich prospech alebo v ich neprospech slovom, písmom, zvukom alebo obrazom. Ustanovenia § 31 upravujú priebeh hlasovania.

11. Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

12. Sťažovateľ namietal, že volieb na primátora mesta Bardejov sa okrem neho a kandidáta, proti ktorému smeruje sťažnosť, zúčastnil aj tretí nezávislý kandidát JUDr. A. V., a to napriek tomu, že nesplnil podmienky ustanovené § 21 zákona o voľbách, v dôsledku čoho ho miestna volebná komisia nezaregistrovala ako nezávislého kandidáta. K uvedeným tvrdeniam predložil sťažovateľ ako dôkaz zápisnicu z 1. zasadnutia miestnej volebnej komisie uskutočneného 5. októbra 2010, na ktorom v bode 4 bolo prijaté uznesenie o neschválení registrácie nezávislého kandidáta na primátora mesta JUDr. A. V. Proti

rozhodnutiu miestnej volebnej komisie podal JUDr. A. V. návrh na okresnom súde na vydanie rozhodnutia o zaregistrovaní kandidáta, ktorému okresný súd vyhovel.

13. Ďalšia sťažovateľom v sťažnosti uplatnená námietka poukazuje na porušenie volebného moratória distribuovaním letákov do poštových schránok obyvateľov mesta. Na preukázanie porušenia § 30 zákona o voľbách predložil sťažovateľ ústavnému súdu dvojstranový leták s názvom «Načasovaný úder od stúpcov „Zmeny“», ktorý podľa dvoch čestných vyhlásení L. B. a Mgr. M. J. im bol do schránok doručený 25. novembra 2010, t.j. počas volebného moratória. Protikandidát vo svojom vyjadrení existenciu uvedeného letáka pre svoju kampaň nepoprel, uviedol však, že bol distribuovaný medzi obyvateľov mesta ešte pred volebným moratóriom, pričom oneskorené doručenie možno považovať za nekalý zámer alebo provokáciu.

14. Za ďalšie porušenie volebného moratória sťažovateľ označil udalosti, ku ktorým došlo vo volebnom okrsku č. 26 B.– P., ktorej obyvateľmi sú prevažne občania rómskej národnosti. Podľa tvrdení sťažovateľa bolo vo volebnej miestnosti používané pero s menom a číslom kandidáta MUDr. B. H., čo podľa jeho názoru mohlo ovplyvniť vôľu a rozhodovanie voličov pri odovzdaní hlasu pre konkrétneho kandidáta. Sťažovateľ poukázal aj na skutočnosť, že jeden z členov volebnej komisie – Š. D. pre uvedené skutočnosti nepodpísal zápisnicu o výsledku volieb vo volebnom okrsku a urobil o tom aj čestné vyhlásenie, ku ktorému pripojil označené pero. Uvedené skutočnosti potvrdil v čestnom vyhlásení aj ďalší člen okrskovej volebnej komisie M. H. Protikandidát sťažovateľa vo svojom vyjadrení poukázal na skutočnosť, že ide o znevažovanie Rómov, že perá s jeho menom a číslom boli distribuované počas volebnej kampane a použitie uvedeného pera vo volebnej miestnosti považuje za provokáciu. Poukázal na skutočnosť, že správnosť výsledkov vo volebnom okrsku potvrdzuje zápisnica o výsledku volieb, ktorú podpísala predsedníčka komisie a jej 11 ďalších členov.

15. Podľa tvrdení sťažovateľa vo volebnom okrsku č. 26 došlo aj ku kupovaniu hlasov voličov, a to tým spôsobom, že voličom rómskej národnosti boli distribuované lístky s označením mena kandidáta na primátora mesta s príslubom vecného protiplnenia

za hlasovanie za kandidáta B. H. K sťažnosti sťažovateľa bol pripojený CD nosič s fotografiami, ktoré majú dokumentovať rozdávanie potravín v časti P. po uskutočnených voľbách, rozhovor členov volebnej komisie a jeho prepis o nájdení pera vo volebnej miestnosti, rozhovor voličky s členom miestnej volebnej komisie a jej prepis, čestné vyhlásenie podpredsedu okrskovej volebnej komisie o rozhovore s voličkou, ako aj čestné vyhlásenie A. P. o distribuovaní lístkov medzi občanov rómskej národnosti.

III.

16. Voľby sú prostriedkom pravidelného obnovovania verejnej moci občanmi.

Podstatou ochrany ústavnosti vo volebných veciach je ochrana práv zaručených čl. 30 ústavy, t. j. aktívneho a pasívneho volebného práva. Všeobecné volebné právo, ktoré je v tomto článku zaručené, znamená právo všetkých občanov v danom štáte, ktorí dosiahli istú vekovú hranicu, jednak svojím hlasom spolurozhodovať pri tvorbe zastupiteľských orgánov (aktívne volebné právo) a jednak možnosť uchádzať sa o zvolenie za člena niektorého zo zastupiteľských orgánov (pasívne volebné právo). Rovnosť volebného práva znamená zaručenie toho, aby každý z voličov i kandidátov mal rovnaké postavenie.

Podstatou zákonnosti volieb do orgánov samosprávy obcí je zase uskutočnenie volieb v súlade so všetkými právnymi predpismi so silou zákona, ktoré sa týkajú volieb do orgánov samosprávy obcí (*mutatis mutandis* PL. ÚS 34/99, PL. ÚS 5/03). Zistená nezákonnosť volieb do orgánov samosprávy obcí musí byť v príčinnej súvislosti s takým následkom porušenia práv, ktoré je v konečnom dôsledku porušením ústavného volebného práva a jeho princípov (*mutatis mutandis* PL. ÚS 21/94, PL. ÚS 5/03).

Základným interpretačným pravidlom pre zákony, ktoré bližšie upravujú výkon politických práv, je čl. 31 ústavy. Podľa tohto ustanovenia zákonná úprava všetkých politických práv a slobôd a jej výklad a používanie musia umožňovať a ochraňovať slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti.

Toto ustanovenie ústavy má priamu spojitosť so všetkými politickými právami vyjadrenými v ústave a svojou povahou ovplyvňuje formovanie politických síl v demokratickej spoločnosti. Slobodná súťaž politických síl nachádzajúca výraz predovšetkým vo voľbách je základným predpokladom fungovania demokratického štátu (PL. ÚS 19/98).

Právomoc ústavného súdu zrušiť výsledok volieb alebo vyhlásiť voľby za neplatné podľa § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde sa uplatní len vtedy, ak k porušeniu zákona dôjde spôsobom ovplyvňujúcim slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti. Na uplatnenie tohto oprávnenia ústavného súdu sa však vyžaduje hrubé alebo závažné porušenie, prípadne opätovné porušenie zákonov upravujúcich prípravu a priebeh volieb (napr. PL. ÚS 17/94, PL. ÚS 19/94, PL. ÚS 50/99). Inými slovami, nie každé porušenie volebného zákona vyvoláva nevyhnutne neplatnosť volieb alebo voľby kandidáta. Ústavný súd každý prípad posudzuje materiálne, prihliada pritom tak na účel a zmysel volebného zákona, ako aj na princípy uznávané demokratickými štátmi. Neplatnosť volieb alebo voľby kandidáta môže spôsobiť len také závažné porušenie volebného zákona, ktoré už sponchybnuje výsledky volieb a ktoré odôvodnene vyvoláva pochybnosť o tom, či voľby a ich výsledky sú prejavom skutočnej vôle voličov (PL. ÚS 5/03, PL. ÚS 38/07). Platí totiž vyvrátiteľná domnienka, že volebný výsledok zodpovedá vôli voličov. Predložiť dôkazy na jej vyvrátenie je povinnosťou toho, kto volebné pochybenie namieta.

17. S ohľadom na tieto zásady a kritériá ústavný súd teda posúdil, či zistené skutočnosti [pozri bod 5 a) až e)] jednotlivo alebo spoločne sú ústavne relevantným spôsobom porušením citovaných ustanovení volebného zákona.

17a. Pokiaľ ide o účasť kandidáta JUDr. A. V. vo voľbách na funkciu primátora, ústavný súd vyžiadal od okresného súdu kompletný spisovný materiál z konania o jeho zaregistrovaní ako kandidáta. Zo spisu sp. zn. 2 S/1/2010 zistil, že okresný súd rozhodol vo veci uznesením z 12. októbra 2010 tak, že *„registruje kandidáta JUDr. A. V... pre voľby primátora Mesta Bardejov, ktorý rozhodnutím Miestnej volebnej komisie v Bardejove zo dňa 5. 10. 2010 nebol zaregistrovaný“*. Rozhodnutie okresného súdu nadobudlo

právoplatnosť 10. novembra 2010 a týmto dňom bolo záväzné pre jeho účastníkov a zároveň sa začalo objektívne prejavovať ako princíp prezumpcie jeho správnosti vo vzťahu k uvedenej skutočnosti. Dôvera každého v rozhodovaciu činnosť orgánu štátu (v tomto prípade okresného súdu) je jedným zo základných atribútov právneho štátu, a preto prijať opačný názor sťažovateľa nemôže byť akceptovateľný.

17b. Distribuovanie volebných novín B. bolo predmetom 5. zasadnutia miestnej volebnej komisie, doručenie letáku «Načasovaný úder od stúpcov „ZMENY“» nahlásila miestnej volebnej komisii M. P. a bolo preukázané aj dvomi čestnými vyhláseniami predloženými sťažovateľom. Nájdenie pera s menom kandidáta na primátora mesta vo volebnej miestnosti mal ústavný súd za preukázané originálom zápisnice okrskovej volebnej komisie v okrsku č. 26 P., ako aj zvukovým záznamom a jeho prepisom. Uvedené prostriedky agitácie a volebný materiál jednotlivito ani v ich súhrne však nemožno považovať za jav, ktorý by sa kvalifikoval ako také porušenie volebného zákona, ktorý by podstatným spôsobom ovplyvnil výsledok volieb; skôr išlo o doznievanie volebnej agitácie či volebnej kampane podobne, ako je to s vnímaním reklám a billboardov, pôsobeniu ktorých sme vystavení aj počas predvolebného moratória takmer na každom kroku.

17c. Ústavný súd by tvrdené tzv. kupovanie hlasov rómskych voličov hodnotil ako najzávažnejšie porušenie ustanoveného zákazu volebnej kampane za predpokladu, že by sa táto „volebná korupcia“ hodnoverne preukázala, pretože by išlo o aktivitu na získanie voličských hlasov počas volieb, ktorá zasahuje do samotnej podstaty volebného (aktívneho či pasívneho) práva zaručeného v čl. 30 ústavy. Takéto obmedzenie nesie so sebou také veľké nebezpečenstvo pre slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti, že v žiadnom prípade by nemohla platiť domnienka, že volebný výsledok zodpovedá vôli voličov, a navyše, nakupovanie voličských hlasov priamo ohrozuje slobodu rozhodovania voliča.

Ústavný súd v tomto smere zistil, že podstata námietky tzv. kupovania hlasov mala spočívať v tom, že vo volebnom okrsku č. 26 časť P. mali byť v deň volieb do domácností obyvateľov prevažne rómskej národnosti distribuované viacerými obyvateľmi tejto mestskej

časti lístky s menom a priezviskom B. H. s prísľubom poskytnutia protiplnenia v potravinách v prípade, ak tohto kandidáta budú voliť, čo bolo možné preukázať čestnými vyhláseniami a svedeckými výpoveďami. Na výzvu ústavného súdu na predloženie dôkazov o tvrdených skutočnostiach sťažovateľ predložil čestné vyhlásenie Ľ. B., člena miestnej volebnej komisie, v ktorom sa uvádza, že do komisie zasadajúcej na Mestskom úrade v B. sa dostavila neznáma pani, ktorá sa domáhala vydania naturálií za odovzdaný hlas vo voľbách, a záznam na CD nosiči o tomto rozhovore i jeho prepis. Z rozhovoru vyplýva, že volička sama nepoznala meno osoby, ktorú volila, a meno jej podľa prepisu povedala jej dcéra. Ako ďalší dôkaz o kupovaní hlasov bolo predložené aj čestné vyhlásenie A. P., v ktorom uviedol: *„Veľa ľudí na P. má voči mestu dlhy a boja sa svedčiť, aby neprišli o strechu nad hlavou. Poznám tých ľudí, čo dostali lístočky, alebo im povedali, že majú voliť H., ale zo strachu nebudú svedčiť. Tí čo volili H. potom na druhý deň po voľbách v nedeľu po omši, ktorá končila okolo jedenástej doobeda, dostávali potraviny a víno.“* Na CD nosiči sa nachádzalo ako dôkaz o týchto skutočnostiach 16 fotografií, na ktorých je zachytená obytná časť mesta s domami obývanými rómskym obyvateľstvom, pred ktorými stojí dodávkové vozidlo EVČ BJ 048 AP, pri ktorom je zhromaždených cca 40 – 50 občanov rómskej národnosti, medzi ktorými prevažujú maloleté deti. Na ďalších snímkach je vždy zopár občanov, maloletých rómskej národnosti a niekoľko osôb s chlebom a inými potravinami v náručí.

Ústavný súd po oboznámení sa s uvedenými dôkazmi dospel k záveru, že tieto javy nemožno vykladať izolovane len vo vzťahu k voľbám, ale treba ich posudzovať z hľadiska celej komunity Rómov, u ktorých minimálne dvakrát do mesiaca (v čase vyplácania platov, dávok a pod.) dochádza k uvedenej situácii. Preto uvedené tvrdenia a indície sťažovateľa sa pohybujú len v rovine nedoložených špekulácií, najmä keď sťažovateľ najprv navrhol vypočúť určitých svedkov a potom dodal, že tieto osoby aj tak svedčiť nebudú, takže neexistoval žiaden pravdepodobný dôkaz, ktorý by preukázateľne dokázal poskytnutie uvedených benefitov voličom ako odplatu za odovzdané hlasy protikandidátovi sťažovateľa na funkciu primátora. Ústavný súd dodáva, že táto námietka sa pri tajnosti volieb nedá preveriť, takže mala len účelovo spochybniť volebný výsledok, ktorý sa skončil v neprospech sťažovateľa.

Rozhodnutie voliča ako suveréna môže ústavný súd zrušiť (zmeniť) len vo výnimočných prípadoch, keby chyby volebného procesu spôsobili alebo mohli preukázateľne spôsobiť, že by volič rozhodol inak, a bol by teda zvolený iný kandidát; opak by bol degradáciou slušných voličov a ich vôle prejavenej voľbou v ostatných okrskoch. Zrušenie volieb totiž nemožno brať ako trest, hoci aj za porušenie volebných predpisov neprispôsobivými osobami, ale ako prostriedok na zaistenie legitimacy zvoleného orgánu.

17d. Sťažovateľ navrhol preskúmať aj platnosť všetkých odovzdaných hlasovacích lístkov a prepočítať odovzdané hlasy pre jednotlivých kandidátov na funkciu primátora v celom jednomandátovom obvode, a to s ohľadom na rozdiel hlasov získaných vo voľbách do orgánov samosprávy B. H. a jeho protikandidátom – sťažovateľom, ktorý je 262 hlasov. Ústavný súd mal do úvahy brať aj kandidatúru JUDr. A. V., ktorú sťažovateľ spochybnil, celkový počet voličov a počet odovzdaných hlasov pre tohto kandidáta a neprimerane vysokú účasť občanov vo volebnom obvode č. 26 P..

V tejto súvislosti treba najprv uviesť, že volebná sťažnosť nie je všeobecným opravným prostriedkom na preskúmanie výsledkov volieb, a potom z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že predovšetkým sťažovateľ v konaní o zákonnosti volieb znáša dôkazné bremeno v tom zmysle, že musí nezákonnosť volieb nielen namietat', ale svoje tvrdenie aj preukázať navrhovanými dôkazmi (m. m. PL. ÚS 17/94, PL. ÚS 5/03, PL. ÚS 94/07, PL. ÚS 3/2010, PL. ÚS 29/2011). Dôkazy označené sťažovateľom vo volebnej sťažnosti treba v časti považovať za také, ktoré vôbec nepreukazujú porušenie volebného zákona, a v časti za také, ktoré síce poukazujú na isté všeobecné a pre isté skupiny voličov typické negatívne skutočnosti a udalosti, ale ktorých charakter, intenzita a spôsob ich prejavu nemohli mať za následok záver, že došlo k takému porušeniu volebného zákona, ktorý mohol ovplyvniť (vo význame ovplyvnil) dosiahnuté výsledky volieb na primátora mesta.

18. Na základe uvedených skutočností dospel ústavný súd k záveru, že v danej veci nebola preukázaná ani objektívna, ani potencionálna príčinná súvislosť medzi sťažovateľom

popísanými javmi (hoci aj negatívnymi) a volebným výsledkom, ktorými by sa spochybnilo zvolenie jeho protikandidáta za primátora mesta Bardejov.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. februára 2011